स एव निधनं याति कीलोत्पाटीव वानरः ॥२६॥

दमनक आह। कथमेतत्। सो ऽब्रवीत्।

कथा ॥१॥ अस्ति कस्मिंश्चिदधिष्ठाने नगराभ्यासे केनापि बणिक्पुत्रेण तरुषण्डमध्ये देवायतनं कर्तुमारब्धं। तत्र च ये कर्मकराः स्थपत्यादयस्ते मध्याह्नवेलायामाहारार्थं नगरमध्यं गच्छन्ति। अथ कदाचित् तत्रानुषङ्गिकं वानरयूथमितश्चेतश्च परिभ्रममाणमागच्छत्। तत्रैकस्य शिल्पिनो ऽर्द्धपाटितो ऽञ्जनवृक्षदारुमयस्तम्भः खदिरकीलकेन मध्यनिहितेन तिष्ठति। एतस्मिन्नन्तरे ते वानरास्तरुशिखरप्रासादशृङ्गदारुपर्यन्तेषु यथेष्टं क्रीडितुमारब्धाः। एकश्च तेषां प्रत्यासन्नमृत्युश्चापल्यात् तस्मिन्नर्द्धपाटितस्तम्भ उपविश्य दारुबन्धनरज्जुं प्रक्षिप्येदमाह। अहो केनाप्यस्थाने कीलको निहित इति। पाणिभ्यां सङ्गृह्योत्पाटयितुमारम्भमकरोत्। अथ तस्य स्तम्भविवरगतवृषणस्य स्थानाच्चलितेन कीलकेन यद्वृत्तं तत् तव प्रागेव निवेदितं। तेनाहमेतद्ब्रवीमि। अव्यापरेषु व्यापारमिति। अपरमावयोर्भक्षितशेषमहोरात्रमस्त्येव तत् किमनेन व्यापारेण। दमनक आह। तत् किं भवानाहारार्थी केवलमितन्न युक्तं।

उक्तं च यतः। सुहृदामुपकारकारणात् द्विषतामप्यपकारकारणात्।
नृपसंश्रय इष्यते बुधैर्जठरं को न बिभर्ति केवलं ॥२७॥

अपिच। यस्मिन् जीवति जीवन्ति बहवः सो ऽत्र जीवतु।
वयांसि किं न कुर्वन्ति चञ्चा स्वोदरपूरणं ॥२८॥

तथा च। यज्जीव्यते क्षणमपि प्रथितं मनुष्यै
र्विज्ञानशौर्यविभवार्यगुणैः समेतं।
तत्तेषु जीवितफलं प्रवदन्ति तज्ज्ञाः
काको ऽपि जीवति चिरं च बलिं च भुङ्क्ते ॥२९॥

यो नात्मना न च रवेण च बन्धुवर्गे
दीने दयां न कुरुते न च मर्त्यवर्गे।